

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiin pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiin, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferențele învățătoresci.

În virtutea unui conclud al sinodului nostru archidieceșan, în locul reuniunilor învățătoresci introduse după modalitatea reuniunilor dela școlele comunale și de stat și în archidieceșă noastră, cam dela anul 1882 încôce, cu anul acesta se reintroduc din nou conferențele învățătoresci, cari au esistat la noi înainte de facerea statutului organic, și cari la facerea acestei legi fundamentale a bisericei noastre, sau luat între instituțiunile menite a asigura prosperarea, înflorirea și bunăstarea școlilor.

Consistoriul nostru archidieceșan în executarea acestui conclud sinodal a dispus pentru anul acesta ținerea conferențelor pe ziua de 18/30 August a. c. și eventual și pe zilele următoare.

Întrăgă archidieceșă s'a împărțit deocamdată în 12 cercuri, după-cum adevăd a fost până acuma împărțea reuniunilor; pentru fiecare cerc s'a statotit numărul învățătorilor, cari au să ia parte la conferențele învățătoresci.

Conducerea conferențelor s'a concredut comisarilor consistoriali, cari vor avé să pertracteze la locul primemele destinate de către autoritatea bisericească, și numai în locul al doilea se pot lua și alte teme la propunerea conducătorului comisariu, sau la propunerea vre-unui membru al conferenței.

Ca centre de întrunire s'au luat locurile, în cari era stabil comitetul central al reuniunilor de până acuma, cari și ele din partea autorității bisericesci s'au considerat ca conferențe, s'au pus sub scutul bisericei, care avea supraveghierea, și conclusele reuniunilor trebuiau înainte de executare să fie promovate la autoritatea bisericească spre aprobare.

Atâta s'a făcut până acuma în interesul mersului normal al acestei instituțiuni cardinale din statutul nostru organic.

Cu considerare la scurtimea timpului, ce ni-a stat la dispozițiune dela încheierea sesiunei sinodale și până la datul circulariului consistorial, și la multe și importante afaceri, ce cad în sfera de activitate a celor chemați de a îngriji afacerile școlare, noi ne exprimăm deplina mulțumire cu măsurile luate de către autoritatea bisericească până acuma și rămâne rezervată unui studiu organizarea conferențelor, care organizare o prevede legea fundamentală a bisericei noastre, și în mod firesc o reclamă natura acestei instituțiuni fundamentale, care e chemată să stea în ajutorul instrucțiunei publice în școlele elementare.

În un diariu românesc din patria noastră s'au ridicat voci singuratiche, cari din capul locului au luat pozițiune ostilă față cu conferențele învățătoresci și favorabilă față cu reuniunile învățătoresci, a căror activitate, încât ea ici-colea mai există, în cele din urmă o a sistat sinodul nostru archidieceșan din anul acesta.

Dacă urmă o discuțiune meritorică în afacerea această, și o discuțiune serioasă, noi nu ne dam înapoi, mai ales că nici odată nu am lipsit dela locul nostru, când vorba a fost de o instituțiune cardinală din statutul organic, căreia trebuie să-i dăm viață.

Vocile sporadice de până acuma din diariul politic din Arad însă, au fost recriminări și amenințări.

Recriminări, că prin concludul sinodal în chestiunea conferențelor învățătoresci, se țintesce la introducerea absolutismului în biserică absolutism, care va terorisa pe învățători, cari apoi nu se vor mai puté mișca liberi în activitatea lor școlară.

Amenințările concludză în o pozițiune ostilă, ce o vor lua învățătorii în conferențe, cari vor săi face, să li se audă vorba, și ea să fie considerată, să nuli se răpescă reuniunile și cu ele dreptul de a dispune ei de sine.

Nici recriminările, nici amenințările nu sunt lucruri demne de cauză,

și nu pun în lumină favorabilă pre aceia, cari cred, că această este calea cea dreaptă, pe carea mergând promovăm binele școlei.

Conferențele învățătoresci sunt o instituțiune cardinală din legea fundamentală a biseșicei noastre, din statutul nostru organic.

S'aimplinit tocmai un pătrariu de veac, decând Marele arhieru al bisericei noastre, nemoritorul Șaguna, nu mai este în mijlocul nostru.

Biserica recunoscătoare a peregrinat din incidentul aniversării a 25-a dela mórtea lui, la mormântul lui.

Manifestațiunea bisericei a fost imosantă, manifestațiunea bisericei a fost demnă de marele arhieru.

A veni acuma cu afirmațiunea cutezată, că o instituțiune din legea noastră fundamentală, o instituțiune din statutul organic, o instituțiune luată la insistința marelui Metropolit, care în viață fiind o a susținut, și încă după împregiurările de atunci cu efect, o asemenea afirmare este — în cea mai blândă judecată, — de tot cutezată.

Cine a pătruns în spiritul statutului organic, acela nu pôte susținé, că autorii lui au fost conduși de spiritul absolutismului. Dcă de absolutism e vorba atunci în cadrele statutului organic un eventual absolutism se pôte desvolta de jos în sus, căci sufragiul universal dela noi de loc nu se potrivește cu absolutismul eserciat eventual din centru.

În practică este lucru nejust a imputa autorității noastre bisericesci absolutism, și încă absolutism față cu instituțiunile menite a fi în sprigiurea școlilor noastre.

Cine va scrie la timpul seu istoria bisericei noastre dela crearea statutului organic și dela introducerea lui în biserică noastră, și în special va veni să aprecieze spiritul, în care instituțiunile și corporațiunile din biserică noastră au luat viață, acela va eternisa cu litere de aur spiritul adevărat constituțional, care a condus pre actualul nos-

tru metropolit în tôte singuraticile casuri, unde mâna lui a ținut cumpenă, și la lucrările de organizare cumpenă în a lui mână a fost și este.

Fără a mai reflecta la recriminări, trebuie să facem unele observări și față cu amenințările.

Stând în fața unei instituțiuni cardinale din legea noastră fundamentală și cu un conclud al venerabilului Sinod archidieceșan, amenințarea cu realizarea dorințelor noastre speciale nu mai e lucru serios sau dacă e serios, atunci e lucru fără cale, care se va săi reducă la rolul ce i-se cuvine.

Atâta acuma în ajunul înăugurării conferențelor învățătoresci.

Un lucru din vocile, cari au resuflat în organul politic din Arad, merită atențiunea noastră, și noi ne folosim a-i și accentua importanța.

Se ridică obiecțiuni contra timpului de 30 August și zilele următoare. Acela e timpul, când se fac înscrierile la școlele medii și elementari din patria noastră, și învățătorii nostri ca părinți sunt osândiți a absenta sau dela datorința de ași aședa copii la școlă, sau dela aceea, a cerceta conferențele.

Este o obiecțiune justă această, care s'a făcut și la locul competent, și preste care acuma s'a trecut din considerațiune la adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

În viitoriu dorim să se țină cont de această obiecțiune.

Suspendările dela Arad.

Ministrul de înterne a luat o dispozițiune mai strictă în afacerea defraudării sensaționale comise de Krivany în banii orfanilor dela Arad. A dispus adevăd suspendarea viceșpanului, a fiscalului și a prim-contabilului.

Pentru împlinirea dispoziției ministeriale, comitetul permanent administrativ a comitatului Arad s'a întrunit în adunare es-traordinară în 15. a lunei curente st. n. la Arad.

FOIȚA.

PETRE ISPIRESCU.

Petre Ispirescu s'a născut la 1830 în București, și a murit către sfârșitul anului 1886, în vârstă de 57 de ani.

Din 57 de ani a muncit neconținut 45. Iacă întreaga biografie a acestui distins scriitor. A scris mult și bine, a muncit cu talent și cu cinste, și n'a ajuns nimic. A trăit strimtorat și-a murit sêrac. Nici bani, nici glorie. A răbdut și-a înghițit în sec ori-ce rîvnă. Lui i-se cuveniau multe și nu i s'a dat nimic. Viața și mórtea lui ca viața și mórtea adevăraților ômeni mari, din bunul, nedreptul și nepăsătorul Regat al Românilor. Și pôte că acest trist fenomen se esplică. Tôte popórele la redestepiure năbușesc și ucid în pornirea lor neluminată încă, pe adevărații mari. Cei aleși sunt ca feciórele cele frumoșe, pe cari popórele din vechime le jertfeau. Ispirescu ca și Bălcescu, ca și Bolintineanu, ca și Alecsandrescu, ca și Eminescu, a fost o jertfă.

Viața lui Ispirescu este o glumă rea a sôrței, ș'o vină socială de neertat. La 14 ani lucrător în tipografia Carcalechi. După Unire director al Tipografiei Naționale. Dela

64 director la Tipografia C. A. Rosetti. După 2 Mai în unire cu Sc. Walter și Fr. Göbl deschide tipografia „Lucrătorilor Asociați”. Prea puțin trece și este numit director al imprimerei statului. În 68 dimisionază din această slujbă și întemeiază tipografia „Laboratorului Român” în unire cu Georgian, Conduratu Busnea și preotul Econom. Mai târziu această tipografie îi rămase numai pe sêma lui. Și datoritiile ei abia le-a plătit până la ceasul din urmă.

Viața lui Ispirescu curge și se curmă în miros de plumb și de unt de lemn, în aerul greu al celei mai căinoșe munci, în urueli, în culegere de litere, în paginări și corecture. Viața plumbului și a fontei, îi împuținează, îi ducică și îi sfărâmă sfânta lui viață. În anii din urmă chipul bătrânului scriitor era galben ca ceara, privire lui blândă, umbrită și perdută sub acoperișul stufos și cărunt al sprâncenelor, glasul mângăetor tăeat de atâta muncă și tăcere, de atâta citire de manuscrise, de atâtea corecturi de cuvinte și îndreptări de frase.

Și el venise pe lume cu o viață puternică, mare, scânteetóre. Copilul libertății, al aerului fără hotare, al glumelor, al ghicitorilor, al snóvelor, al basmelor și-al poeziilor populare. Zburdalnic și curios, de mic, a vroit să vadă și să audă tôte. El era rodul

sórelui, al vântului ș'al gónei, ér nu fructul pipernicit și dospit al serilor întunecoase, umede și încropite. Toți sâraccii se nasc în libertate și 'n mijlocul naturei, dar nu toți au patimă de ele. Nici ochii, nici urechile, nici imaginația lor nu sunt la fel și de o potrivă. La cei distinși copilăria este bogată și plină de farmec. La această virstă fragedă ei simt o adîncă și nedeslușită mirare, când vîd fețele naturei schimbându-se una după alta. Și primele fulgere, primele vijelii, primele primăveri îmbrebenate cu flori, primele veri încărcate cu róde zemóșe și dulci, primele pasări nebnatice și limbute, pentru acești copii înzestrați și neodichniți, rămân neșterse în închipuirea lor aprinsă, neadormită și ca și bolnavă. Anii trec, nevoile s'arată, durerea începe, lupta pentru existență se înceștéză, pèrul cărunțeste, dar primele mirări, primele întrebări, nu se sting. Căci cei nepăsători la bătrânețe, nepăsători și bătrâni au fost și în copilărie. Ômenii mari, geniile chiar, lăcrăméză când și-amintesc de copilărie, și până la adînci bătrânețe ei au ceva într'înșii de nevinovat și de copilăresc.

În câte-va amintiri inedite, Ispirescu își povesteste copilăria, și din copilăria lui se vede scriitorul care iubește natura, marele dascăl al tuturor, cari au avut darul d'a fi scriitori, muzicanți, pictori, sculptori și archi-

tești. Cum a vîdut pe Vodă Bibescu, cum a învățat carte, cum se ducea cu salcia, cum cânta, cum se juca, cum asculta basme, cum spunea ghicitori, și câte drăcii copilărești se petreceau pe la 1840, tôte le descrie minunat, eternul scriitor al „Basmelor Românilor”. Și din aceste reese lămuriit copilăria lui blândă, vie, bogată în impresii și înzestrată cu un sistem nervos ușor de mișcat și de aprins.

„În ziua aceea, — o fi fost cam pe la 1840, — se desprimăvărare de timpuriu, cerul era albastru ca vioréua, sórele eșise din închisóre să încălzescă ôse góle; pomii înmuguriseră, ba încă zarzării și înfloriseră; rîndunelele începuseră a veni; unii copii ziceau că veniseră și berzele și cocorii; salcia dăduse așa de frumos, că-ți era dragă lumea să privesci la ea”.

Și mai departe:

„Era frumos să veđi cetele de atâți copii, toți veseli, toți mulțumiți, toți ridînd și jucându-se. Părea că însași firea se bucura de bucuria cea nevinovată a copiilor. Vrăbiile ciripeau prin crăcile copacilor de prin prejur, ca-și-când ne-ar fi đis: bine-ați venit. Pițigoiul sălta și el din rămurică în rămurică, și stănd pe câte o smicea, își cânta cântecul ce a rămas de pomenire:

Fișpanul *Fabian L.* după deschiderea adunării a prezentat rescriptul ministerial, în care dl *Perczel* declară că nu e mulțumit cu dispoziția luată de comitetul administrativ, ci în interesul cercetării află cu cale să se suspende dela oficiu viceșpanul *Szathmary Gyula*, fiscalul *Vörös Vidor* și contabilul primar *Schulger Alajos*, afară de funcționarii deja suspendați, între cari se află românii *Pecican*, presidentul scaunului orfanal, și controlorul *Barbu*.

Ordinul ministerial spune, că viceșpanul n'a satisfăcut indatorirei sale impuse prin regulamentul de a examina cu ocazia scontrării nu numai banii gata ci toate hârtiile de valoare.

Fiscalul fiind de față la predarea sevășită de cassar, nu și-a făcut datoria, ne-protestând în contra faptului că nu s'au revăzut hârtiile de valoare, ci numai banii gata.

Contabilul a autentificat extra-sele false din cartea principală, fără de a fi revăzut acea carte!

Cu toate că însuși ministrul declară **vinovați** de neîmplinirea datorinței, pe pomeniții funcționari, s'a aflat totuși un membru în comit. administrativ, care se-și apere, prezentându-i înaintea adunării ca pe cei mai străduitori în muncă și mai neceșpionabili în privința caracterului.

Membrul *Nachtnebel* adică a apretiat în cuvint scandalizator de căldurose *hărnicia extraordinară* a viceșpanului, *abnegațiunea* lui în servirea „intereselor” comitatului (?!) a spus în adunare, că viceșpanul e „model” de caracter.

Despre *Vörös Vidor* același *Nachtnebel* a spus că e de un caracter puritan, și a declarat, că se alătură la dispoziția ministerială numai în interesul independenței cercetării, pentru a nu se părea că se face presiune asupra judecătorilor.

Fișpanul a anunțat concludul, că comitetul adm. „satisfacă” ordinului ministrului.

Se vorbește ca despre un lucru încontestabil, că congregația, convocată pe Luni, va face un arunc de dare în comitat pentru acoperirea sumei defraudate nu se scie înse, că se vor repartiza 3% pe 10 ani, și 2% pe timp mai îndelungat.

REVISTĂ EXTERNĂ

Principele bulgar în Germania.

Alt. Sa Principele *Ferdinand al Bulgariei*, va pleca pe la finea lunii curente, într-o călătorie în Germania. Asupra scopului călătoriei nu se dau încă știri.

Turburările din Yemen.

În imperiul turcesc, liniștea nu vrea să se sălășluiească deloc, nici macar se durată de vre-un an.

Știri din *Arabii* prezintă situația ca foarte gravă. *Arabii* nu încetăză de a hărțui pe *Turci*. Guvernul turcesc trimite întăriri mari; din luna Maiu încetează au plecat la Yemen 10.300 de oameni.

„Cinci
opinci
într'un picior,
și călcâiul tot e gol”.

Erau cu salcia. Au sosit la biserică în ajunul Florilor. Inchipuirea lui *Ispirescu* ajungea la paroxism religios. S'a bucurat de natură, apoi supranatură îl ametește, îl farmecă și vedeniile îi apar ca nisece realități.

„...că v'ași face, poți și pe D-văstră să credeți ceea-ce credeam eu atunci.

„Cu sufletul plin de măreție și mărirea lui D-zeu, cu mintea pironită la umilirea lui *Christos* de a se coborî pe pământ, cu gândul la blândețea celui-ce a dis: lăsați copiii să vină la mine, că a lor este împărăția cerurilor. Drept să vă spun eu m'e socoteam răpit. Părea că nu mai calc pe pământ, că eram dus de nu știu cine pe sus, și că de acolo de sus vedeam aidoma pe Domnul *Christos* călare pe mânzul asinei cum mergea înconjurat de lumină și de cetele îngerești, și cum binecuvânta pe copii, zimbându-le cu blândețe”.

Astfel pregătesce natura pe aleșii săi. Ei ce aud și văd; ei ved aidoma, ca și-cum ar fi într'adevăr, ceea-ce e numai vedenie. Somnul lor e torturat de vise și nu adorm decât dacă îi vei descânta cu melopei prelungi, cu poezii și cu basme.

Pentru tractul Dobrei

Nr. 6691 Plen.

Cerculariu

cătră *Onorații membri clericali și mireni, ordinari și esiraordinari, ai sinodului protopresbiterial gr. or. din protopresbiteratul Dobrei.*

Incredințându-mi-se din partea Venerabilului Consistor archidieceșan cu ordinul din 3 August a. c. Nr. 5903 Plen. onorific mișune de a conduce actul alegerii de protopresbiter al tractului Dobrei, în executarea acestui mandat am onore a convoca pe temeiul §. 15 din Regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter și în sensul §-lui 42 combinat cu §. 51 din Statutul organic, pe onorații membri ai sinodului protopresbiterial înmulțit, din tractul Dobrei, a se întruni în sinod electoral Luni în 24 August a. c. st. v. la 11 ore a. m. în biserica noastră din Dobra, pentru alegerea de protopresbiter al numitului tract.

Serviciul divin împreună cu chemarea Sântului Duch, ce are se premărgă actului de alegere se va celebra în aceeași zi la 9 ore a. m. în biserica noastră din Dobra.

Totodată conform §. 14 din regulamentul pentru alegerea de protopresbiter, convoc prin acesta și pe Onorații membri ai comitetului protopresbiterial la sedință extraordinară pe ziua de Duminecă în 23 August la 4 ore p. m. în localitatea ce se va designa la fața locului, pentru combinarea și statorirea listei de candidare la postul de protopresbiter

Sibiu 4 August, 1898

Comisariul cosistorial:

Nicolau Ivan m. p.,
protopr. asesor consistorial.

Asociațiunea la Beiuș.

Spre scire și orientare!

Din incidentul adunării generale a „Asociațiunei”, ce se va ținea în Beiuș a. c. în zilele 27—28 August, subscrișul face cunoscut, că în lipsă de hoteluri s'a făcut îngrijire de chertire corăspundătoare pe la case private astfel, că oșpetii — înșinuati cel mult până la 24 August, — deja la sosire numai decât vor primi informațiile de lipsă referitoare la încortelare.

Pentru călăuzire și informare membrii comitetului de încuartirare se vor prezenta la sosirea fiecărui tren, purtând ca insignii: un bandaj alb la brațul stâng.

Mersul trenurilor:

Dela Oradea pleacă: dim. la 3.50 m., sosesce la Beiuș la 10.04 m.; d. a. la 2.40 m., sosesce la Beiuș seara la 7.47 m.

Sosesce la Oradea:

Dinspre Cluj: Tren accel.: nóptea la 2.31 m. și dim. la 8.38 m.; tren de persoane: nóptea la 10.44 m. și ziua la 11.17 m.; tren mixt: ziua la 8 ore.

Multe i-au povestit părinții, și cu ce dragă inimă se alipia pe lângă cădările de copii cari spuneau ghicitori, snove și basme. După cum îmi destăinuia chiar el, în anul trecut.

După copilăria lui fericită și liberă a sosit ucenicia grea, munca de lucrător și aceleași și aceleași slujbe mici și umilite.

L'am cunoscut puțin câteva luni; l'am cunoscut de curând; și l'iubeam de mult și mult.

De câte-ori l'am întrebat:

— Nene *Ispirescu*, cum ai început d-ta să scrii?

În tot d'a una mi a răspuns blând și suridend, și în tot d'a-una cu același răspuns:

— Eacă, tată, când am citit cel dintâi basm tipărit într'un diar, m'am mirat ca și basmele noastre să fie de ceva. Și-am dis, așa e basmul, bun e cum e, dar nu vine tocmai așa. Nu prea vine. S'a fost desul să scriu cel dintâi basm că n'am mai scăpat: și mie îmi placea că nu mă puteam stăpâni și unii scriitori, mari și învățați, de-ai noștri, nu îmi mai dădeau pace.

Ispirescu a scris mult și bine, dar opera lui neperitocă este de sigur volumul intitulat „Basmale Românilor”. Când citești acest volum și îl recitești, și ear îl citești, și se pare că ascuți un popor întreg. *Ispirescu*

Dinspre Budapesta: Tren acc. nóptea la 2.11 m., seara la 7.07 m.; tren de pers.: nóptea la 1.48 m., ziua la 3.42 m.; tren mixt ziua la 7.22 m.

Dinspre Arad și Seghedin: Tren de pers.: dim. la 9.32 m., d. a. la 5.30 m., tren mixt: dim. la 8.31 m.

Dinspre *Érmihályfalva*: Dimineta la 8.21 m., seara la 9.08 m.

Dr. Gavril Cosma,
preș. com. de încuartirare.

La deschiderea unei școle.

Cuvântare

rostită de protopresbiterul on. *Greg. Plețosu*, profesor gimnastial în Năsăud, cu ocaziunea sfințirii școlii confesionale gr.-orientale din *Borgo-Bistrița*.
(Urmare.)

Și din acest punct de vedere dară am creșut, că va fi bine, ca se ne amintim acele cerințe, pre cari le cerem noi dela școlile noastre contesionale, când e vorba ca să servescă scopurilor, pentru cari sunt întemeiate și susținute. Și ce cerem noi dela o școală, despre care dicem că e bine organizată? Cerem trei lucruri:

a) Ca în dēnsa să domnēscă ordinea;

b) Ca în dēnsa să se cultive adevērul;

și c) ca în dēnsa să se cultive sentimentul datoriei.

Ordo est anima rerum. Ordinea este prima cerință, care se adresază de o potrivă educatorilor, institutorilor, ca și elevilor sau școlarilor, este primul exercițiu spre practicarea virtuții și ar putea fi înșcrisă pe fiecare edificiu școlar ca un îndemn pentru fie-care, care întră în acela.

În anii de școlă ordinea e de o însemnătate capitală, căci atunci omul se găsește într-o dezvoltare continuă fizică, intelectuală și morală, în care săriturile și omisiunile produc lacune, ce nu se mai pot umple, fiindcă se pierde un timp prețios, care nu se mai întorce.

Ordinea începe cu curențenia trupului și a sufletului. — Ordinea privește deservirea lucrărilor. Intrarea punctuală în clasă și eșirea din aceea ne învață a nu amâna pre mâne, ce putem și ce trebuie să facem astăzi; ne învață a face, ca toate lucrările noastre să fie depline, ér nu ciuntite, ne învață a respecta orele de muncă. — Când ordinea întră în obiceiurile de toate zilele, ascultarea datorită legii și autorității, devine ușoră. Și unde domnesce ordinea, domnesce și activitatea, cu tendința ei spre cele bune, ér unde există acesta activitate, lenea nu are lăcaș, ci fuge cu toate deprinderile ei cele rele, cu toate consecințele ei vătămătoare caracterului omeneș.

Cu un cuvânt ordinea este sufletul școlii, care voiesce să dea rōde bune, să formeze generațiuni pētrunse de ideea bunului, oțelitate în virtute. Și numai asemenea generațiuni sunt în stare a lucra cu spor și cu priință spre binele obștesc.

n'are nici dialecte, nici loc, nici asemuire parțială numai cu unele județe. El e de pretutindeni din toate timpurile, naiv, glumeț, epic, trist, bogat, ca întregul nostru popor. Al ți-apare ca un focar mare, în care s'au adunat și frânt și răsfrânt toate lucrurile luminoase ale românității simple, sērmane, muncitoare, ale acestui aur curat al neamului nostru.

„Basmale Românilor” este o operă mare și originală. *Ispirescu* nu este un culegător după cum cred unii neștiutori nevinovați și alți știutori învidioși, ci un adevărat creator.

Între o culegere de poezii populare și între „Basmale Românilor” este o enormă deosebire; și după cum am îndrăsnit susține altădată, voiu susține și acum:

„Poesia se închiagă în ritm și se înfrână în rimă. Poesia populară se fixază în ritm și în rimă ca într'un calapod neschimbat. Poesia curge pe frase scurte; poesia se învață pe dinafară. Poesia populară s'a găsit ca și tipărită în mintea tuturor călăreților. Într'un cântec spus de un Oltean și între același zis de către un ialomitan, nu este mai mare deosebire de cât între variantele aceluiași text scris și imprimat în veacurile trecute.

(Va urma.)

De la Vrancea.

A înfrânge ordinea școlară este un mare păcat atât pentru elevi cât și pentru educatori. Învățătorii mai ales trebuie aici ca și în modul lor de a trăi, să cugete, că ei au să fie înaintea elevilor exemplu viu a tot ce este bun, nobil și frumos, căci atunci disciplina școlară se va rădăma pre unica sa basă solidă, pre respect și iubire.

Părinții și educatorii datorii sunt deci, să încunaj ure în mod absolut ori ce pretext, prin care s'ar putea produce o nerespectare a ordinei școlare. — Asemenea pretexte sgudue educațiunea și autoritatea școlii în basle ei cele mai lăuntrice, căci clatină a două cerințe capitală, ce se adresază școlii: cultul adevărului.

Ôre să mai fie trebuință, ca să expun înaintea Dv., de ce iubirea adevărului și făptuirea lui sunt nedespărțite de școlă? La ce ore tinde totă știința omenească, dacă nu la căutarea și aflarea adevărului? Dacă acesta nu devine o deprindere, cum vom pute păși cu singuranță în toate cercetările noastre? Căci obiceiul minciunei ușor se transportă pe tot câmpul activității omenești. Deci aici mai mult ca ori unde se poate pipăi legătură intimă, care există între învățătură și purtare morală. Căci unde există minciuna, cu dēnsa se introduce un element greșit în calcule și cercetări, spiritul devine sucit și el caută soluțiuni nenaturale, nelogice, — fiindcă din capul locului este abătut dela adevăr, a denaturat realitatea.

Și în acesta sferă de acțiune nu trebuie să nesocotim nimica. Cel mai mic neadevăr își are urmări necalculabile. Ér adevărul tern își răsbună cu plept în contra omului, care îi întorce spatele, fie chiar și numai din glumă. — Un copil d. e. nu vine la școlă din lene, el caută pretext de scusă și iscodește o minciună, pe care înse și conștiința lui proprie o condamnă. Dacă acum acest lucru este rău pentru copil, cu atât mai rău va fi când părinții s'ar încerca a acoperi pe copii lor cu asemenea pretexte mincinoșe.

(Va urma.)

Din ROMÂNIA

Intrevederea Regelui Carol cu M. S. Impăratul-Rege Francisc Iosif.

În privința întrevederei dintre Regele Carol al României și Impăratul Rege Fr. Iosif, diarele din Țară dau următoarele amănunte:

În trecerea spre Ragaz, Regele Carol se va opri câte-va ore la Viena, fără a avea nici o întrevedere cu Impăratul, care se află la Ischl, ci Regele va primi numai în audiență pe contele *Goluchowsky* ministrul de externe al Monarchiei, cu care va conferi asupra situației internaționale.

La întorcerea din Ragaz, între 5—10 Septembre, MM. LL. Regele și Regina României se vor opri trei sau patru zile la Viena, ca să viziteze expoziția jubilară, organizată pentru jubileul de 50 ani al domniei Impăratului.

În acest interval, Regele român va avea o întrevedere, fie la *Schönbrunn*, fie la *Hofburg*, cu M. Sa Impăratul nostru.

* * *

(Nou director gen. al Teatrelor).

Dl *Spiru Haret*, ministrul cultelor și instrucțiunii publice române, a oferit postul vacant de director general al teatrelor d-lui *Petre Grădisteanu*.

Cunoscută fiind competența d-lui *Petre Grădisteanu* în ce privește arta, se speră, că sub direcțiunea d-sale Teatrul va lua un nou avânt.

* * *

(Darurile Țarului).

Duminecă la amiazi a sosit în București un tren special, cu darurile trimise de Țar Regelui Carol.

Între altele, Țarul a trimis din hergheliile imperiale „dece cai din cei mai frumoși”.

* * *

(Contele de Gubernatis între Români).

Contele *Angelo de Gubernatis*, cu soția și fiica sa, a sosit în 16 Aug. n. la București. Distinsul filo-român va sta apröpe

două săptămâni în Tară, făcând excursiuni la Curtea de Argeș, Iași, mănăstirile Némțu, Agapia, Văratec, etc., însoțit precum am spus, între alții de dl V. A. Urechia.

* * *

(*Sporirea armatei române*). Ce tim în „Epoca”: Cu începerea dela 1 Octobrie se vor înființa încă trei regimente de infanterie cari vor purta Nr. 36, 37 și 38 și vor fi restituite pe județele Botoșani, Focșani și Brăila.

6/18 August în Sibiiu

Eri s'a celebrat în biserica „Schimbării la față” din Sibiiu-Cetate, serviciu divin întru sănătatea Majestății Sale Impăratului-Rege *Francisc Iosif I.* Sânta liturgie a oficiat-o parochul locului, părintele protopresbiter *Ioan Papiu*; ér după terminarea acesteia a slugit însuși Escelenția Sa I. Preasântul Domn archiepiscop și metropolit *Miron Romanul* o docsologie, fiind asistat de Ilustritatea Sa Dl Dr. *Ilarion Pușcariu*, archimandrit și vicariu archiepiscop și de protopresbiterii *Ioan Papiu*, *Moisă Lazar*, *Nicolau Cristea*, *Mateiu Voilean* și *Nicolau Ioan*, asesori consistoriali, ca diacon a funcționat arhiveariul cons. *Demetriu Câmpăan*. La finea docsologiei s'a cântat „Imnul” monarchului nostru, care tocmai plinesce 50 ani dela suirea s'a pe tron.

La ora 1 d. a. a dat Escelenția Sa un prânțiu, la care au luat parte pe lângă cei mai sus notați, mai mulți onorațori. Escelenția Sa a ridicat între aplausele celor prezenți, poculul pentru îndelunga viață a Majestății Sale, pe care D-zeu s'e-l țină pentru binele tuturor poporilor din patrie.

Școalele române din Blaj.

(Incheiere.)

Partea a doua a programei școalelor dela Blaj, cuprinde date despre institutul preparadial, școala normală și de prască și școala elementară și superioară de fete greco-catolice.

La *Preparandie* au funcționat 8 profesori; la *școala normală* 4; la *școala de fete*: 5 învățători la cea elementară, 5 la cea superioară. În fruntea acestor institute stă un director.

Preparandia și școala de fete își au internatele lor.

Tinerimea preparandială are o societate de lectură.

Au beneficiat de stipendii de câte 100 fl. 2 elevi; de 60 — 1; de 50 — 13; de 40 — 2.

Date statistice: La *preparandie* au fost înmatriculați cu totul 119, elevi, au ramas până la finea anului 112; la *școala normală* 97, au ramas 81; la *școala de fete elem.* 92, au ramas 85; la cea superioară 23.

După *relișie* la preparandie au fost 109 gr.-cat. gr.-or. 3. La sc. normală 76 gr.-cat.; 4 gr.-or.; 1 izraelit. La școala de fete elem. 74 gr.-cat.; 1 rom. cat. 9 gr.-or.; 1 izr. La cea superioară 19 gr.-cath.; 3 gr.-or.; 1 izraelită.

După *naționalitate*: la preparandie 112 români. La sc. norm. 74 români, 1 jidov, 6 țigani (neorustici). La sc. de fete elem. 81 române. 1 germană, 1 ovrăică, 2 țigance. La cea superioară 22 române, 1 jidancă.

Conferența inv. dela Brașov.

— Anunț. —

În conformitate cu Cerculariul Venerabilului nostru Consistoriu archidiecean, dat la 2 Iulie a. c. sub Nr. 4066 Școl. aduc la cunoștința tuturor învățătorilor definitiv, provizori și suplenți din cercul *Brașovului*, compus din protopresbiteratele Brașov, Bran și Treiscaune:

că conferința învățătorască, convocată prin ordinul amintit, se va ține la terminul hotărât (18 August) în sala cea mare a gimnasiului român ortodox din loc.

Înainte de deschiderea conferinței — la 9 ore a. m. — se va oficia în biserica Sf. Nicolae din Scheiu: chemarea Duchului sfânt.

Brașov, 3 August 1898.

Dr. Vasile Saftu,
comisar consistorial.

Noutăți.

Bande de spărgători de biserici!

În Munții-Apuseni, în jurul Câmpenilor, unde sunt concentrați de Banffy aproape 50 de gendarmi cari stau la pândă după... pantlicile din perul și de pe hainele flăcăilor și femeilor, — se află, precum ni-să serie, o bandă de spărgători de biserici. În cel mai nou timp, de-o lună două, au spart deja 4 biserici: Acum vre-o 6 săptămâni au spart biserica din *Câmpeni*, în 16 spre 17 Iuliu au spart biserica gr. or. din *Certege*, după aceea pe cea gr. or. din *Ponorel* și pe urmă pe cea gr. cat. din *Ponorel*. Peste tot locul au putut găsi — sērăcia sērând singură în sfintele locașuri. Dar mișei făptuitori n'au putut fi prinși. Cei 50 de gendarmi n'au vreme de așa ceva, ba s'au purtat chiar scandalos de indiferent și tîrzi față cu arătarea făcută lor. În numărul viitor publicăm raportul primit.

* * *

Semne bune pentru bucovineni.

„Patria” din Cernăuți înregistrează cu bucurie faptul, că doi sbiri ai Românilor bucovineni, prefectii Sworakowski și Wohlfart, au fost înlocuiți de către guvernatorul dl baron Bourguignon. În aceste înlocuiri, „Patria” vede o eră nouă pentru Românii bucovineni.

* * *

Gimnasiul privat dela Petroșeni,

un gimnasiu amarit cu 4 clase, căruia nici în apropiere nu-i știu de nume, a cerut guvernului un ajutor anual de 2500—3000 fl. anual, că altfel — nu mai pōte exista! Foile din Pesta au nădejde că guvernul îi va da ajutorul, ba că îl va chiar statifica și completa cu timpul, căci „o cer asta interesele maghiarismului” și a maghiarisării, ce nădăduiesc s'o ajungă în acele părți, cu ajutorul coloniilor dela minele de cărbuni din Petroșeni și a acestui „gimnasiu”. Gimnasiul e altfel acolo absolut superflua, ceea ce se vede și din faptul că întreprinzătorii lui privați nu-l mai pot susține, și fiind un gimnasiu destul de aproape în Orăștie și o școală reală în Deva, dar ori-ce i-ai cere acestui guvern, dacă-i ceri în numele „ideii”, el îți face!...

* * *

Furtună gróznică. În Varșovia și jur o furtună gróznică s'a descărcat zilele acestea. Uraganul a nimicit tot ce i-a căzut în cale. A rupt umpluturile dela căile ferate, a mănât bucatele adunate pe câmp, a rupt podurile. În cursul ploii torențiale trăznete s'au urmat într'una, omorînd douăzeci și trei de ómeni.

* * *

Dispoziție pentru abonarea „Foi Pedagogice”. Consistoriul din Caransebeș a ordinar tuturor comitetelor parohiale abonarea „Foi Pedagogice” pe sēma bibliotecilor școlare din eparchia.

* * *

Maiorul Esterházy, figură cunoscută din procesul lui Zola, acuzat pentru falsificarea de documente, cum se anunță din Paris, a fost achitat, neputēndu-se dovedi nimic împotriva lui.

* * *

O opreliște cuminte. Organele politice din Troppau au dat pentru guvernamentul silesian o ordinațiune prin care o prescripție ținerea ori-cărei fel de petreceri în orașele ori coloniile minelor de cărbuni, în zilele de plată a lucrătorilor. Ca și pe la noi adecă, așa și acolo pe lucrători îi plătesc numai la anumite zile cărora eile dic simplu „plată” „la plată”. Iar în Silesia inferioară lipitorile, sugătorele puterii poporului, crășmarii lacomi și fără inimă, mai ales Jidani, arangiau totdeauna în zilele „la plată” petreceri și jocuri prin toate marginile drumului pe unde bieții ómeni istovii de muncă trebuiau să trecă spre casă. Și cel puțin trei din patru părți a muncitorilor s'au opri în aceste curse ademinitore, de unde glasul de musică și mirosul de beutură îi pofta, și-apoi nici nu mai eșiau din ele până nu-și gătau tot creișterușii căpătați la „plată”, iar mergēnd goli acasă la nevastă și copii, se începea certă și necăz, și blēstămele, și plānsul și nenorocirile lanț!

Ba începuse „moda” că la plată unii veniau cu nevestele lor ușurate și cu copii cu tot, și-apoi steteau aici zile întregi la

chef și tocau tot-tot în puticile pēcătōse, apoi răbdau iară până la altă plată.

Opreliștea înțeleptă a guvernamentului silesian multe mame năcăjite și flămānde o vor binecuvēnta. La noi în Ungaria, în noul Sion al Jidovilor așa ceva, nu s'ar putea!

* * *

O „bucurie” la Orăștie... În numărul mai nou a lui „Szászváros”, fōie redactată de directorul gimnasiului unguresc din Orăștie, întovărășit cu fostul director și cu alți capi ai ungurimii de acolo, aflăm următōrea „noutate”:

„Dl Moța s'a despărțit de „Revistă”. În cel mai nou număr al „Revistei” a apărut un „communiqué” scurt, că Ioan Moța, unul dintre colaboratorii principali ai fōii, s'e retrage dela fōie. Auzim că dl Moța s'e pregătește a s'e muta și din orașul nostru. Retragerea dēnsului dela „Revistă” va fi în favoarea acesteia, căci cultivarea acelei direcțiuni ultra-maghiarofagă pe care dēnsul o reprezenta acolo, nu credem că i-ar sta în interes în întâia linie nici însuși românismului...”

E interesant cum fōia maghiară, dă, necerut, acest atestat, care însă pentru colaboratorul unei foi independente cum e și „Revista Orăștiei”, — nu e rēu atestat!

Almanachul învățătorilor.

„Almanachul învățătorului român” va apăre cu începerea anului școlariu viitoriu 1898/9 și e deja sub tipariu.

Diferitele cestiuni cronologice, genealogice, calendaristice, tipicale etc., precum și alte referențe de interes pentru învățătōrimea noastră, — planul de învățământ, diverse conșpeete, statistice și altele din sfera școlei populare, — estrasele șematismelor ambelor metropolii, dar mai vîrtos a Reuniunilor învățătōresci, — datele reteritōre la mișcarea literaturii nōstre pedagogice în legătură cu un conspect al învățătorilor ca autori și în fine tractatele cuprinse în partea literară, sunt totatâtea motive îmbucurătōre, că „Almanachul inv. rom.”, la noi unice în felul sēu nu numai va deveni adevăratul călăuz al învățătōrimei și tablou sincer al școalelor nōstre, ci va umplē — sper — și un gol prea simțit în literatura nōstră pedagogică.

Tot astfel și ajustarea tehnică încă va satisfice așteptărilor, aparēnd legat frumos cu hârtie fină și tipariu acomodat.

Rog deci pe toți doritorii de a avē acēst opșor și îndosebi pe frații colegi, s'e grăbescă a se însinua, căci avēnd în vedere speșele cele mari și îndosebi îngrijirile seriōse de cari sunt cuprinse mai vîrtos ađi tōte întreprinderile literare, Almanachul se: tipăresce în număr cāt mai restrins.

Prețul unui exemplar abonat e 1 fl., plus speșele postale,

Despre modul de procurare voui încunoscința îndată ce a apărut Almanachul, pe fie-care domn abonen!

Recița-Montană, (Resiczabánya), în August 1898.

Ioșif Velcean,
inv. rom.

Stipendii dela „Asociațiune”

— CONCURS. —

Dela „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român”, cu începutul anului școlar 1898—99, sunt de conferit următōrele stipendii:

1. Un stipendiu de 50 fl. v. a. pe an din fundațiunea „Dobăca”, destinat pentru un gimnasist născut în fostul comitat al Dobăcei.

2. Două stipendii de câte 60 fl. la an din fundațiunea „Roman”, destinate pentru studenți de gimnasiu ori școle reale.

Cererile pentru aceste stipendii au s'e se înainteze comitetului central al asociațiunii, Sibiiu (Strada Morii Nr. 8) până la 5 Septembrie a. c. st. n., provēdute cu următōrele documente: a) Atestat de botez; b) Testimoniu școlar de pe semestrul din urmă al anului școlar 1897—98; c) Atestat de paupertate.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiiu la 12 August 1898.

Dr. Il. Pușcariu m. p. Dr. Beu m. p.
vice-președinte. secretar. II.

Raportul general

al comitetului societății de lectură „A. Șaguna” cu finea anului 1897/98.

(Urmare.)

Partea II.

3. *Averea societății cu finea anului 1897/8.*

1. Biblioteca.

4) Cărțile. Biblioteca în anul expirat 1897/8 s'a înmulțit cu 125 numeri în 144 volume, și astfel biblioteca soc. care la începutul anului școlar număra numai 2240 numeri în 3167 volume, astăzi posedă 2365 numeri în 3311 volume.

La acest crescēmēt îmbucurătōr a ajuns biblioteca, parte prin donațiuni, parte prin procurări făcute pe speșele societății.

a.) *Donațiuni.*

1. Dela Dl Dr. E. Cioran.

1. Verhandlungen für Natur-Wissenschaften pro 1887—97; 2. Der Siebenbürgische Verein für Natur-Wissenschaften in Hermanstadt; 3. Lese-vereins an der Universität für technischen Hochschule in Graz pro 1873—6; 4. Aritmetica de Dr. Fr. Mocnik; 5. Die Cellular-pathologie de R. Virchow; 6. Poetische Spiegelbilder de E. Wechsler; 7. Abstammung der Rumänen de I. L. Pic; 8. Consemnarea membrilor asociațiunei „Transilvane”; 9. Revoluțiunea lui G. Doja de I. S. Secula; 10. Jahres-bericht der Grazer akademischer Gesang vereines pro 1875; 11. Dicționarul rom. germ. de S. Petri; 12. A magyarok története de M. Horváth; 13. Ist. regimentului al II-lea rom. grăniteresc transilvan de G. B; 14. Raportul lui Avram Iancu; 15. Higiene populară de Dr. G. Vuia; 16. Schiță din ist. Brașovului de Dr. G. Silasi; 17. Studiu din economia națională de P. Petrescu; 18. Renașterea limbei rom. de Dr. G. Silasi; 19. Studiu istoric-statistic asupra Românilor din opidul Codlea de I. Comanescu; 20. Ținerea vitelor de E. Brote; 21. Trifoilul; 22. Îngrijirea copiilor; 23. Primul ajutor în cas de nenorocire; 24. Prăsierea pomilor de D. Comș; 25. Pro veritate de C. Stejar și E. Brote; 26. O excursiune botanică în Dobrogea de Dr. A. P. Alexi; 27. Legea comună de I. Pop; 28. Medicina populară de Dr. C. D. Severean; 29. Statutul organic; 30. Un răspuns de N. Făgărășan; 31. Libera comună regească din Rășinariu de P. Brote.

2. De asociațiunea Transilvană:

1. Biografia lui Avram Iancu de I. Ș.

Suluț,

3. Cornel Popescu, cl. I.

1. Poesii germane de C. Morariu. 2. Stil și compozițiune de I. Manliu. 3. Merinde dela școală dd Dr. G. Popa. 4. Biografii române de Grube. 5. Mureșan András de V. Branisce.

4. Ioan Lungu, cl. a. I.

1. A tudomány Isten nélkül.

Cărți încurse cu ocaziunea ședinței festive.

Redacțiunea „Tribunei.”

1. Manual de morală evanghelică. 2. Tipicul bis. ortodoxe orientale. 3. Castelul din Carpați de Iules Verne, trad. de V. Onișor. 4. Studiu literar de T. Raica. 5. Naționalitatea. 6. Cartea stuparilor săteni. 7. Căldariul poporului pe 1898.

2. Familia „Popescu”

1. Operele principelui D. Cantemir.

2. Opere complete de I. Mór.

3. Dr. Elie Cristea, secretariu cons.

1. Cinci esemplare: A. Roman.

4. Virgil Oniș, în direct și prof.

1. De tōte. Schițe și novele.

5. Victor Tordășianu,

1. Justiția și fostul metropolit Ghenadie. 2 exemplare) 2. Conservatorii și monachul Ghenadie.

6. Gavriil Hango, preot și econom.

Un vis.

7. Iuliu Bardoși.

Confesiunea ortodoxă.

8. Sextil Pușcariu.

Juvenilă.

9. S. Moldovan.

1. Notițe despre viața și activitatea politică și literară a lui G. Ghica. 2. Ortografia română în actuala stare de dezvoltare. 3. Descrierea corpului omenesc și regulile igienice.

b) *Cumperate.*

După cum am amintit la lacul sēu, societatea „Andreiu Șaguna” a procurat în anul expirat 57 opuri în 63 volume.

(Va urma.)

DR STERIE N. CIURCU

IX Pelikangasse — No. 10, Viena

Consultațiuni cu celebritățile medicale și cu specialiștii de la facultatea de medicină din Viena. [80] 9—12

